

endast ökar hopplösheten för det beslut, i hvilket ridderskapet och adeln allaredan deltagit. Grundlagen talar visserligen om riksråd och i hvilka fall Hans Majestät har att höra riksråden i fråga om nya lagar, men Hans Majestät är grundlagsenligt berättigad att kalla rådgifvare, hvilka personer Hans Majestät än behagar, motsvarande hvad förut i grundlagarne kallades riksråd, och det är alldeles icke upplyst, huruvida Hans Majestät i denna haft några rådgifvare eller icke, och ständerna skulle anse senaten utgöra den önskligaste samling af Hans Majestäts rådgifvare, så skulle det vara både tillbörligt och skickligt att
 10 endast uttala den önskan, att Hans Majestät hade i denna fråga velat höra kejsrerliga senaten, men att till en monark, som i allt visat den största ömhet i vården af våra grundlagar, uttrycka sig sålunda, att han vid detta tillfälle underlåtit det, det är icke rätt och tillbörligt, och jag har icke trott det kunna sättas i fråga att icke ridderskapet och adeln skall afböja inbjudningen.

82 YTTRANDE VID LANTDAGEN 24.V 1867

20 *Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln*

Herr Snellman: Jag har ödmjukast begärt ordet, emedan jag ser mig i tillfälle att meddela ett par upplysningar till utskottets betänkande, men jag skulle handla emot hvad jag anser vara min skyldighet, om jag icke skulle börja med att erkänna den utmärkta patriotism, hvarmed utskottet emottagit Hans Majestäts nådiga proposition i ämnet, och det i så hög grad glädjande i utskottets ur denna patriotism framgående betänkande, hvilket man bör hoppas icke skall sakna anhängare hos
 30 ståndet, och, såsom jag för min del vill tro, sätter utgången af öfverläggningen inom ståndet utom allt tvifvel. De upplysningar, hvarom jag nämnde, gälla först en anmärkning af utskottet angående beräkningen af den annuitet, som kan blifva erforderlig för upptagande af de medel, hvarmed ifrågavarande jernväg skall byggas, hvilken beräkning utskottet ansett vara något för hög. Förhållandet är det att visserligen särskilda tillgångar vid ärendets föredragning och frågans handläggning i kejsrerl. senaten hafva tagits i beräkning såsom en
 40 möjlighet, och deribland äfven en möjlig försäljning i större partier af virke från kronans skogar; också andra utvägar hafva tagits i betraktande, hvilka blifvit utskottet meddelade, ehuru de icke äro egnade att offentliggöras. Men som såväl den senare som den förra utvägen att anskaffa medel genom försäljning ur kronans skoga för närvarande äro
 50 högst osäkra, så har vid beräkningen af beloppet af den garantisumma, hvilken i den nådiga propositionen blifvit af ständerna begärd, tagits i betraktande endast och allenast hvad som kan inflyta af bränvinsskatten utöfver hvad som inflöt af det anslag landets senast församlade ständer beviljade för banorna Tavastehus–Tammerfors och Riihimäki–Lahtis. In summa anslogo ständerna då icke blott för jernvägarne, utan för alla kommunikationsanstalter 1 800 000 mark. Beräknar man procenttalet af denna summa uppå den effektiva kostnaden, som varit antagen för jernvägarne och de öfriga kommunikationerna, så kommer detta procenttal att utgöra ända till 9 à 10 %; d. v. s. tager man jernvägarnes andel af dessa 1 800 000 mark och frågar sig huru stor % utgör den af de effektiva kostnaderna för dessa jernvägar, så utgör denna andel i sjelfva verket 9 à 10 %. Ett så högt anslag har icke nu blifvit beräknadt för jernvägarne Tavastehus–Tammerfors och Riihi-

mäki-Lahtis, utan endast en annuitet af 7 % på det effektiva kapitalet, hvilken beräkning medger en betydlig rabatt på det nominela kapitalet. Beräknar man 7 % af det effektiva anläggningskapitalet, så skulle den andel af nämnde 1 800 000 mark som faller på jernvägarne komma att utgöra ungefär 1 057 000 mark. Då åter totalbehovet för hela jernvägen uppskattas till 2 800 000 mark, och man derifrån afdrager nämnda summa 1 057 000 mark, så återstår eventuelt ett behof af 2 000 000 mark, hvartill annuiteterna skulle uppgå; d. v. s. egentligen 1 800 000 mark ungefär, hvilket man i rund summa har tagit till 2 000 000 mark, emedan om jernvägen skulle byggas för statsverkets räkning, det är mycket säkert att de första åren förlust skulle göras på trafikkostnaden, och tvifvelaktigt är om dessa kostnader kunde af statsverket bäras utan lånebidrag. Detta om anledningen dertill att garanti utöfver hvad landets ständer vid senaste landtdag beviljade blifvit fordrad till ett belopp af 2 000 000 mark. 10

Vidare ber jag ödmjukast få upplysa, att orsaken dertill att icke något jernvägsarbete blifvit företaget icke precis ligger deri, att det af Hans Majestät redan beslutade jernväglånets upptagande skulle varit absolut omöjligt. Det är visserligen sant att den första serien af detta lån ingick ytterst långsamt, ty denna serie var beräknad att endast utgöra en omsättning af statsverkets utgifna obligationer för byggandet af Saima kanal och jernvägen Helsingfors-Tavastehus, en omsättning af utelöpande Saima-obligationer emot jernvägsobligationer, för att sålunda få tillfälle att för jernvägarne använda de medel som i amortissementsfonden voro besparade för inlösen af Saimaobligationerna. Det lider också intet tvifvel att med något tålmod denna omsättning inom icke lång tid skulle blifvit till största delen realiserad, och alltså en summa af 1 200 000 mark skulle funnits att tillgå. Jag tviflar också icke på att icke något lån inom landet skulle kunnat upptagas, ty tillgångarne skulle säkert föredragit att emot den goda ränta som erbjöds, och emot den lättnad som innehafvaren af obligationerna jemförelsevis skulle hafva att åter afsätta dem, emedan räntan är beräknad och löper för dagen, och tiden för obligationernas utelöpande var bestämd blott till 8 år, att, säger jag, mången gerna deri skulle nedlagt sina penningar, ehuru det kanske verkat derhän att de som insatt sina besparingar i föreningsbanken skulle hafva uttagit dem för att köpa jernvägsobligationer. På sistnämnda omständighet fästades visserligen afseende, nemligen att det kunde inverka menligt på penningställningen i landet; men likväl om jernvägsarbetet företagits, så hade de indragna penningarne också genast kommit att utgå i cirkulationen. Man hade kunnat undvika att genast för jernvägen begära penningar från utlandet, och dessutom skulle obligationerna utgöra ett cirkulationsmedel, så att så alltför betänkligt hade det icke varit. Men den egentliga anledningen, hvarföre jernvägsarbetena icke kommo att påbegynnas, var den, att hans Majestät nädigst ansåg att då medlen endast genom lån skulle upptagas, och utsig icke var för handen att ens annuiteterna för detta lån skulle kunna påräknas af bränvinsskatten, Hans Majestät icke ansåg företaget lämpligt, förrän ständerna ytterligare blifvit hörda, och jag tror mig våga tillägga att betänkligheter hade uppstått derom, huruvida banan Riihimäki-Lahtis skulle kunna byggas tidigare än Tavastehus-Tammerfors. Med afseende å den öfvertygelse som hade vunnits derom, att banan åt öster vore för landet nyttigare och nödvändigare, och med afseende å att medel möjligen kunde sammanbringas för denna banas byggande, men icke till så stort belopp som var behöfligt för Tavastehus-Tammerforsba- 30 40 50

nan, hade många, och jag säger det öppet, bland dem äfven jag, ansett att, om en jernväg skulle byggas, var det alldeles väl motiveradt att börja med den från Riihimäki till Lahtis. I ständernas underdåniga svar på Hans Majestäts nådiga proposition i detta afseende finnes intet bestämdt yttrande derom, huruvida Tavastehus–Tammerfors- eller Riihimäki–Lahtisbanan först skulle byggas, men man känner visserligen att vid ärendets behandling i ständen flera stånd hade yttrat sig för det förra alternativet, också voro anslagen i ständernas underdåniga svar upptagna i den ordning, att anslaget för Tammerforsbanan främst skulle utgå, och för Riihimäki–Lahtisbanan dernäst, hvilken ordning också fanns i den nådiga propositionen i ämnet. Då likväl meningarne i detta afseende voro delade och frågan kom till Hans Majestät, tror jag att man af de förnyade förfrågningar, hvilka Hans Majestät lät hos kejsarl. senaten i det afseendet göra, kan sluta dertill att Hans Majestät med den – jag har redan i dag haft tillfälle åberopa det – stora ömhet Hans Majestät visat för vårt lands bästa, och med den stora omsideration Hans Majestät alltid egnat ständernas beslut, hvarom så många prof också under närvarande landtdag vitna, att, säger jag, Hans Majestät kanske också i denna osäkerhet angående ständernas mening funnit ett skäl att icke hasta med någotdera arbetet, utan innehöll Hans Majestäts kejsarl. senaten i detta afseende meddelade befallning, att frågan ytterligare skulle till landets nu församlade ständer hänskjutas sålunda, att en berättelse i ämnet skulle till ständerna afgifvas, hvilken berättelse också till åtlydnad af Hans Majestäts befallning blifvit ständerna meddelad. Således var orsaken, hvarföre arbetet icke kunde företagas, den, att, då inga medel kunde påräknas af de anslag ständerna till arbetets företagande anslagit, Hans Majestät icke ansåg det lämpligt att påbörja detsamma. Jag hade väl en par anmärkning ännu att göra, men som jag skulle nödgas öfvergå till de enskilda punkterna, om jag fortsatte mitt andragande, är det väl rättast att uppskjuta dem tills hvar punkt för sig kommer att af ridderskapet och adeln diskuteras.

83 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 24.V 1867

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr Snellman: Det är visserligen högts ogera jag gör en anmärkning vid detta betänkande, men jag anser mig likväl böra fästa uppmärksamheten derpå, att en skatt på tobak här kallas bevillning, ty jag skulle tro att detta icke är fullkomligt riktigt. Är det fråga om att denna skatt skall påläggas varans konsumenter genom en förhöjd tull, så är det enligt våra gällande lagar en sak, hvaröfver det tillkommer Hans Majestät ensam att bestämma. Är det åter fråga om en accis på tobaksproduktionen inom landet, så är frågan visserligen beroende af ständernas bifall, huruvida ständerna vilja åtaga sig en sådan skatt, men det är då en konsumtionsskatt och icke en bevillning. En bevillning är, enligt min föreställning och enligt min öfvertygelse, en skatt, som alla eller en större del af landets innevånare förbinda sig att betala, men en accis på en vara, en konsumtionsskatt är en skatt, som ingen menniska förbinder sig att erlägga; det står en hvar fritt att erlägga den eller ej, när varan i fråga icke är någon nödvändighetsartikel. Så är en accis på salt eller jern ovilkorligen en skatt, som en hvar af landets innevånare mer eller mindre måste erlägga, men då det är